

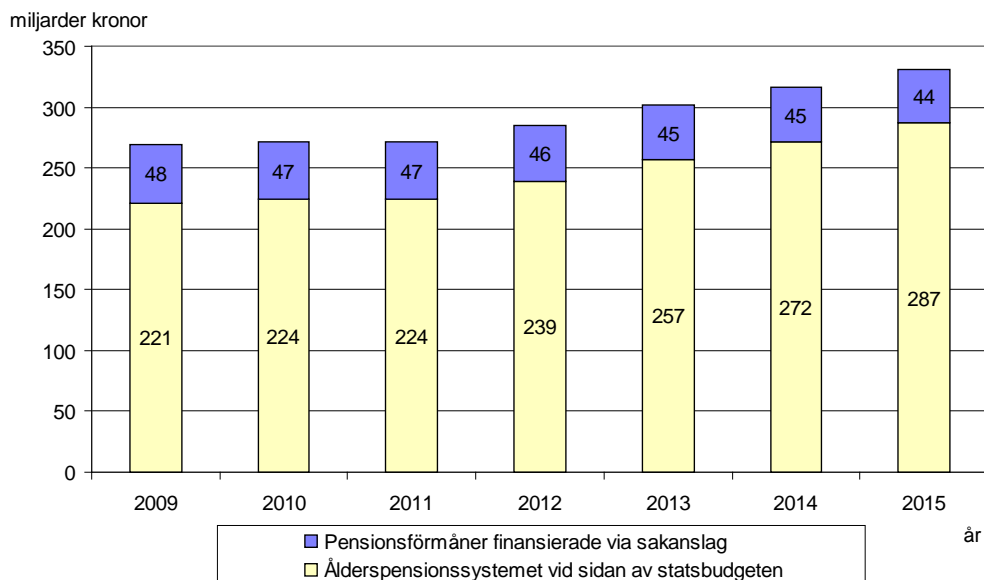
**Anslagsbelastning och prognos för anslag inom
Pensionsmyndighetens ansvarsområde
budgetåren 2010–2015**

Innehåll

Sammanfattning och inledning	3
Den ekonomiska utvecklingen	7
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	
1:1 Garantipension till ålderspension	16
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	18
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	20
1:4 Äldreförsörjningsstöd	22
2:1 Pensionsmyndigheten	24
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.....	
1:5 Barnpension och efterlevandestöd till barn.....	30
1:7 Pensionsrätt för barnår.....	32
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	34
Bilaga 1	Sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen
Bilaga 2	Utgifter inom Pensionsmyndighetens ansvarsområde
Bilaga 3	Månadsfördelade prognoser för 2010 och 2011
Bilaga 4	Komponenterna i balanstalet

Sammanfattning

Pensionsmyndigheten har i uppdrag att redovisa utgiftsprognoser för förmåner inom dess ansvarsområde. I diagrammet nedan redovisas utgiftsutvecklingen från 2009-2015.

De totala utgifterna förväntas öka under prognosperioden, från 269 miljarder kronor år 2009 till 331 miljarder kronor år 2015.

De viktigaste prognosförändringarna

Prognoserna för *ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten* har höjts för 2012 och 2013 men sänkts något för 2014. Det beror främst på att balansindex har höjts för 2012 och 2013 men sänkts för 2014. Därutöver har prognosen för antalet med inkomstgrundad ålderspension höjts något.

Justeringen av prognoserna har inte förändrat den långsiktiga trenden av ökande utgifter för pensionssystemet. Utgifterna beräknas öka från 221 miljarder kronor år 2009 till 287 miljarder kronor år 2015. Utgiftsökningen beror på ett ökat antal ålderspensionärer, att en allt större andel av pensionärerna har inkomstgrundad ålderspension och att medelpensionen ökar eftersom nytillkommande pensioner i genomsnitt är högre än pensionerna i beståndet.

Förändringen av utgiftsprognosen för de inkomstgrundade ålderspensionerna påverkar utgiftsprognoserna för garantipension och bostadstillägg till pensionärer (BTP) i motsatt riktning. Prognoserna för dessa förmåner har också ändrats av andra skäl.

Utgiftsprognosen för efterlevandepensioner för vuxna och barnpensioner har höjts för 2010 vilket bland annat beror på stora retroaktiva utbetalningar i september 2010. För åren 2012 – 2014 har dessa prognoser höjts, till stor del beroende på att antagandet för inkomstindex har höjts.

Förändringarna i de övergripande antaganden som beräkningarna grundas på påverkar prognoserna på flera sätt. De mer väsentliga förändringar som skett jämfört med beräkningarna till föregående anslagsuppföljning beskrivs nedan.

2010-10-28

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

- *Prisbasbeloppet* har höjts för 2012 men sänkts för 2014. Detta påverkar prognosen dessa år för till exempel garantipension.
- *Inkomstindex* har höjts för alla prognosår. Detta har påverkat utgiftsprognoserna för inkomstgrundade efterlevandepensioner samt prognoserna för balanstalet. Inkomstindex påverkar även inkomstbasbeloppet som i sin tur påverkar utgifterna för anslaget Pensionsrätt för barnår.
- Prognosen för *balansindex* har höjts för 2012 och 2013 men sänkts för 2014. Detta har bland annat påverkat utgiftsprognosen för de inkomstgrundade ålderspensionerna. Därmed har också utgiftsprognosen för garantipension och BTP påverkats men i motsatt riktning.
- *Boendekostnadsindex* för hyres- och bostadsrätt är oförändrat åren 2011 – 2014 och har inte haft någon effekt på utgiftsprognoserna för BTP och äldreförsörjningsstöd.
- Ändrade prognoser för *timlöneökningar* har haft en höjande effekt på prognosen för anslaget Pensionsrätt för barnår.

Beträffande förvaltningskostnaderna så bedöms kostnaderna som belastar anslaget för 2010 minska med ca 25 miljoner kronor jämfört med föregående prognos. Pensionsmyndighetens totala kostnader för 2010 nu beräknas till ca 1 439 miljoner kronor, en minskning med ca 80 miljoner kronor. Anledningen till detta är huvudsakligen att:

- De kostnader som Pensionsmyndigheten har för sitt deltagande i samarbetet kring Servicekontoren med Skatteverket och Försäkringskassan beräknas minska jämfört med ursprunglig budget. Detta beror främst på att Pensionsmyndighetens besöksandel på kontoren blivit lägre än vad som förutspåts.
- Kostnaderna för de tjänster som Försäkringskassan tillhandahåller ligger efter den andra tertialuppföljningen på en lägre nivå än vad som tidigare beräknats. Det rör främst kostnader för förvaltningstjänster inom IT-området. Under året har färre förvaltningsåtgärder som avser IT-systemen behövt vidtas än vad som budgeterats. Det speglar den osäkerhet som präglar förvaltningsåtgärder som rör IT-systemen. Att förutse omfattningen av nödvändiga förvaltningsåtgärder för att få IT-systemen att fungera friktionsfritt är mycket svårt. Kommande år kan insatserna mycket väl bli mer omfattande än vad som gäller för 2010.

2010-10-28

Inledning

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2010 ska Pensionsmyndigheten senast den 28 oktober 2010 redovisa utgiftsprognoser för 2010 – 2014 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Utgiftsprognoserna ska redovisas i Hermes. Prognoserna ska lämnas i löpande priser. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till statsbudgeten. De antaganden som ligger till grund för prognoserna ska redovisas.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och redovisas genom inrapportering i Hermes.

Uppdrag

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2010 ska följande redovisas:

- Belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad
- Prognostiserat utfall för 2010 för samtliga anslag och anslagsposter, redovisat totalt samt fördelat per månad,
- prognostiserat utfall för 2010 för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten, totalt,
- förklaring till och analys av utfall i samband med förändringar i prognoser,
- beskrivningar av eventuella förändringar av prognosmodeller,
- beräkningar av samtliga anslagsnivåer och anslagsposter samt utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2011–2014,
- redovisning av prognoser för balanstalet för 2012 – 2014.
- Redovisningen ska vidare omfatta prognos för ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit enligt 21 § budgetlagen. Av redovisningen ska framgå hur skulden belastar anslag, respektive AP-fonderna och premiepensionssystemet. Användningen av den särskilda krediten enligt 23 § budgetlagen ska också redovisas.

I denna rapport redovisas prognoser för åren 2010 – 2015 för anslag inom Pensionsmyndighetens ansvarsområde inom utgiftsområdena 11 och 12 samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. I respektive avsnitt redovisas även en jämförelse med närmast föregående prognos.

En sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen inkluderande jämförelse med statsbudgeten redovisas i bilaga 1. Utvecklingen av antal förmånstagare, antal utbetalningar och av olika medelbelopp m.m. redovisas i bilaga 2. Månadsfördelade prognoser för år 2010 redovisas i bilaga 3.

Prognosen för balanstalet redovisas i avsnittet Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. De olika komponenterna i balanstalet redovisas i bilaga 4.

2010-10-28

Redovisningen av ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit redovisas i avsnitt 11.2:1 Pensionsmyndigheten.

Prognosunderlag

Pensionsmyndigheten strävar efter att använda det mest aktuella dataunderlaget med godtagbar kvalitet som finns tillgängligt. Eftersom en viss eftersläpning finns i statistiken innebär det för denna rapport att material för september i största möjliga utsträckning har använts. Det ekonomiska månadsutfallet till och med minst september 2010 har beaktats för samtliga anslag.

Vid prognoserna tas hänsyn till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Däremot tas oftast inte hänsyn till av regeringen aviserade regeländringar för vilka lagförslag saknas eftersom detaljerat underlag för beräkningar inte finns.

Till beräkningarna har SCB:s befolkningsprognos från 15 april 2010 använts.

Från Konjunkturinstitutet har hämtats in uppgifter med prognoser för löneutveckling, inkomstindex och prisbasbelopp med mera. Dessa antaganden har legat till grund för eller fungerat som antaganden vid prognosberäkningarna. Den antagandebild som använts redovisas i bilaga 2.

Kontaktpersoner

Anslag	Kontaktperson
Den ekonomiska utvecklingen	Hans Olsson
11.1:1 Garantipension till ålderspension	Stefan Granbom
11.1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	Hans Karlsson
11.1:3 Bostadstillägg till pensionärer	Stefan Granbom
11.1:4 Äldreförsörjningsstöd	Stefan Granbom
11.2:1 Pensionsmyndigheten	Johan Söderberg
12.1:5 Barnpensioner och efterlevandestöd till barn	Hans Karlsson
12.1:7 Pensionsrätt för barnår	Nils Holmgren
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	Hans Karlsson

Samtliga kan nås på telefon 0771-771 771

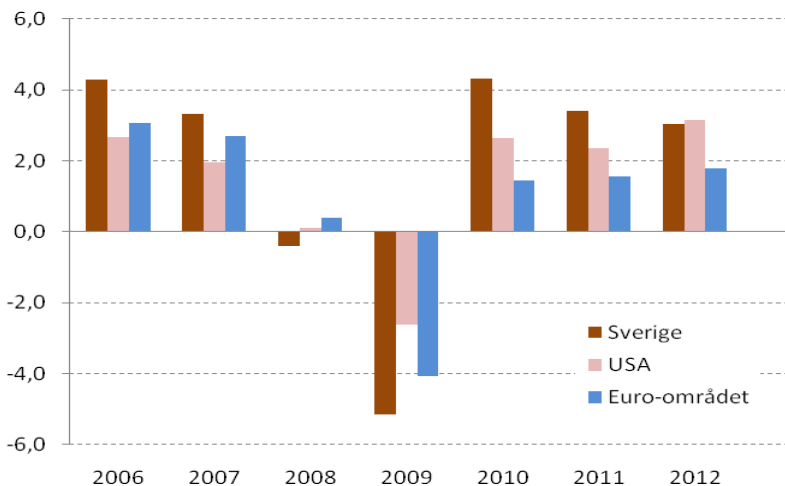
2010-10-28

Den ekonomiska utvecklingen¹

Det sker en successiv upprevidering av prognoserna för Sveriges ekonomiska tillväxt. Konjunkturinstitutets bedömning från september innebär att BNP växer med 4,3 procent 2010, en upprevidering med nära 2 procentenheter sedan ett halvår tillbaka. I budgetpropositionen någon månad senare räknas med 4,9 procent. Lagerinvesteringar ger ett ovanligt starkt bidrag till tillväxten, en tillväxtfaktor som helt bortfaller under de närmast följande åren. Även utomlands ger lagerinvesteringarna ett betydande positivt bidrag till 2010 års tillväxt, vilket gör att den svenska exporten ökar mycket kraftigt. Av dessa skäl får Sverige en markant tillväxttopp 2010. För 2011 och framåt knyts förväntningarna om fortsatt god tillväxt i högre grad till en tilltagande ökning i hushållens konsumtionsefterfrågan.

Utsikterna för tillväxten i omvärlden är osäkra, bl.a. beroende på den statsfinansiella oron på flera håll, både i Europa och USA. Oron hänger samman med den starkt expansiva finanspolitiken som vidtagits för att på kortare sikt hålla sysselsättningen uppe, men som förr eller senare måste läggas om i restriktiv riktning för att tillväxten på längre sikt ska kunna vidmakthållas. I detta ligger ett ekonomisk-politiskt dilemma och situationen är ömtålig. Problemet accentueras av den nästa unika situationen att det saknas utrymme för stimulans från det penningpolitiska hållet – räntorna är nära noll och kan inte sänkas ytterligare. På sistone har tillkommit en nervositet beträffande den internationella valuta- och handelspolitiken, där Kina kritiserats av OECD-länderna för att hålla en valutakurs som försvårar deras export.

BNP-tillväxten i Sverige, USA och euroområdet

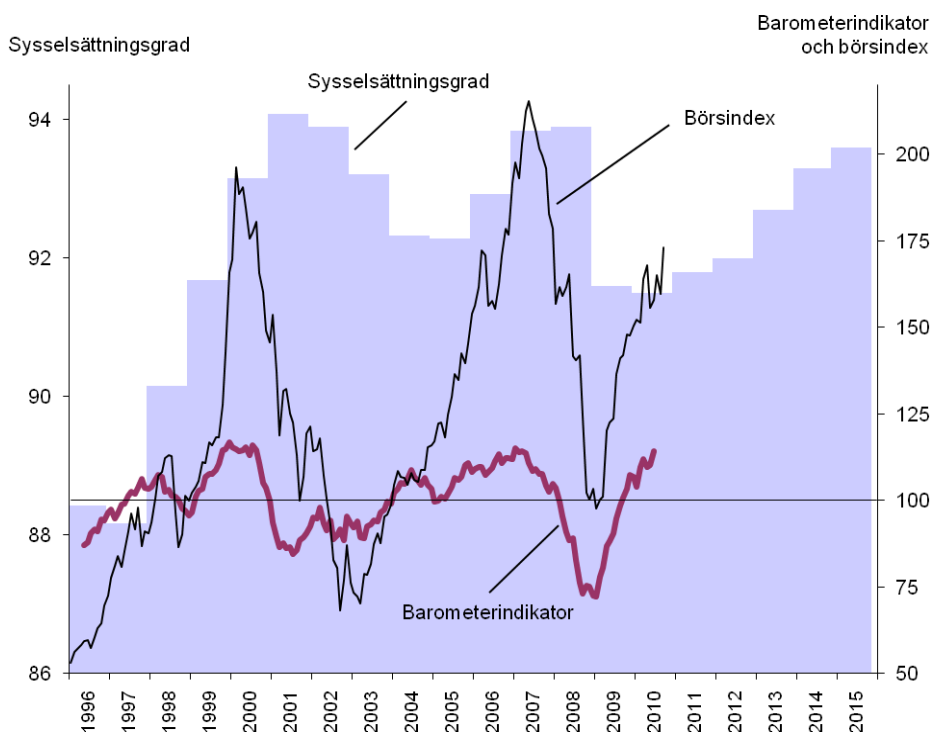

BNP-tillväxten i euroområdet väntas inte överstiga 2 procent före 2012. För USA:s del bedöms fortfarande tillväxten bli högre. Sverige står, med Konjunkturinstitutets prognoser, i särklass bland Västeuropas länder åren 2010-2012. Det vore vanskligt att räkna med en sådan positiv skillnad under lång tid framöver. Det har tidigare funnits länder som haft ett antal ekonomiskt mycket lyckosamma år, och på så sätt dragit stor uppmärksamhet till sig. Hit hör bl.a. Spanien och Irland, vilka just nu hör till de mest problemtyngda länderna.

¹ Källa till prognoser är Konjunkturinstitutet där inte annat anges.

Det allt bättre stämmningsläget i Sverige signaleras av nästan alla kvalitativa indikatorer. Konjunkturinstitutets Barometerindikator, som sammanfattar svar på frågor till företag och hushåll om deras syn på det ekonomiska läget, hade i september 2010 nått upp till de högsta nivåer som noterats historiskt. Barometerindikatorn är liksom många andra konjunkturindikatorer en s.k. ledande indikator, som ger utslag tidigt i det allmänna konjunkturförloppet. Variationerna sammanfaller tidsmässigt mycket nära med utvecklingen på aktiebörsen. Arbetsmarknaden ligger normalt däremot sent i konjunkturcykeln, ibland flera år efter aktiemarknaden.

Konjunkturinstitutets barometerindikator, kursindex på Stockholmsbörsen samt sysselsättningsgraden i den svenska ekonomin

Barometerindikatorn har normalår = 100. Börsindex har december 1998 = 100 och är exkl. utdelningar. Sysselsättningsgraden är antalet sysselsatta i % av arbetskraften, dvs. 100 minus arbetslösheten. Prognoser för sysselsättningsgraden baserade på Konjunkturinstitutets junirapport 2010. Senaste månadsutfall för Barometerindikatorn och börsindex är september 2010.

Arbetsmarknaden

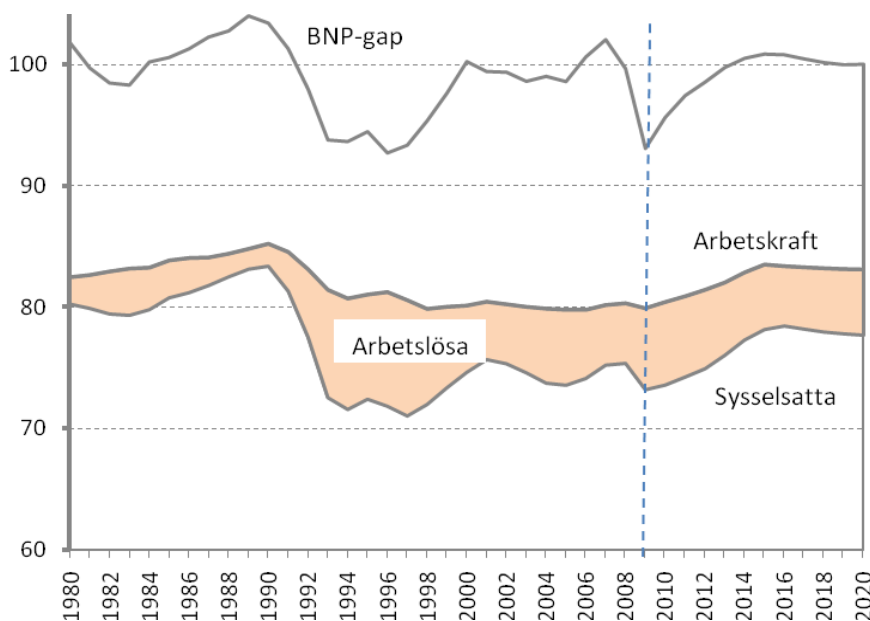
Antalet sysselsatta sjönk under det stora krisåret 2009, men betydligt mindre än vad BNP gjorde. Detta var i huvudsak en spegling av att produktiviteten minskade, dvs. att de sysselsatta producerade mindre. En faktor som också kan ha inverkat är att produktionsfallen var särskilt markanta i industrin, där personalintensiteten är förhållandevis låg, således en ”sammansättningseffekt”.

Under 1990-talskrisen minskade tvärtom antalet sysselsatta mer än vad BNP sjönk. Produktiviteten sjönk inte alls, utan ökade i ganska normal takt efter dåvarande historiska erfarenheter, och takten i produktivitetstillväxten steg rentav under krisens

lopp. En bidragande orsak till skillnaden gentemot den senast genomlidna krisen är att arbetsgivarna under 1990-talskrisen mötte mindre motstånd mot personalminskningar. Arbetslösheten ökade, men därtill kunde många anställda också förtidspensioneras på socialt och ekonomiskt acceptabla villkor. De lämnade då definitivt arbetskraften. Detta tog sig uttryck i att arbetskraftsdeltagandet (dvs. arbetsutbudet i procent av befolkningen i den normalt förvärvsaktiva åldern) sjönk till en nivå från vilken den sedan inte repat sig.

Sveriges BNP-gap och utvecklingen på arbetsmarknaden

BNP-gapet är faktisk BNP i procent av potentiell BNP enligt Konjunkturinstitutet. Sysselsättning, arbetskraft och arbetslöshet är mätta i procent av befolkningen 16-64 år. Arbetslösa är skillnaden mellan arbetskraft och sysselsättning.

Att sysselsättningen inte föll så mycket under det senaste konjunkturbakslaget, dvs. att produktiviteten tog en större del av anpassningen till produktionsbortfallet, kan delvis ha berott på stramare regler och regeltillämpning i arbetslöshets- och sjukförsäkringarna. Jobbskatteavdraget kan därtill ha ökat människors intresse för att hålla sig kvar på (eller söka sig till) arbetsmarknaden.

Arbetsplatserna har tagit på sig en viss ”stimulanspolitisk” anpassningsbörda som annars närmast hade fallit på staten. Genom att hushållen på detta sätt kunnat hålla inkomster och efterfrågan uppe bättre, kan dessutom krisens makroekonomiska effekter ha begränsats. Detta fenomen, som kallats ”labour hoarding”, är inte en historisk nyhet: fram till 1980-talet var det vanligt att konjunkturvariationer ledde till liknande variationer i produktiviteten, och att sysselsättningsutvecklingen på så sätt blev stabilare.

Konsekvensen är emellertid att företagen har ganska gott om arbetskraftsresurser att möta 2010 års konjunkturuppsving med. Trots den beräknade BNP-uppgången på 4,3 procent i volym, stannar ökningen i antalet sysselsatta vid 1,0 procent 2010. Arbetslösheten beräknas bli 8,5 procent av arbetskraften (marginellt högre än 2009).

Först i och med 2013 väntas sysselsättningstillväxten tillta något. Ännu 2012 beräknas arbetslösheten ligga på 8,0 procent för att sedan successivt minska till 6,4 procent år 2015.

Till de angivna öppna arbetslöshetstalen kan läggas att Konjunkturinstitutet för 2010 räknar med att nära 8 procent av arbetskraften (alltså inte så långt ifrån den öppna arbetslösheten) kommer att finnas i arbetsmarknadspolitiska program, sysselsättningsprogram och utbildningsprogram. En del av dessa personer finns i arbetskraften som arbetslösa, däribland de som lämnar sjukförsäkringen och berörs av Arbetsförmedlingens nya program Arbetslivsintroduktion.

Aktieavkastningen

Det svenska pensionssystemet har i flera avseenden en inbyggd följsamhet till den samhällsekonomiska och befolkningsmässiga utvecklingen. Pensionerna i form av inkomst- och tilläggspension och de förvärvsarbetandes inkomstpensionsbehållningar skrivs i systemet upp med de förvärvsarbetandes *snitt*inkomster (dessa ligger till grund för systemets inkomstindex). De avgifter som betalas in för att finansiera pensionerna följer i huvudsak i stället *summan* av de förvärvsarbetandes inkomster. Om tillväxten i inkomstsumman understiger tillväxten i snittinkomsten uppstår ett glapp mellan tillväxten i systemets utgifter och dess avgiftsinkomster, vilket kan leda till att den automatiska balanseringen träder i kraft. Därför är den s.k. *summasnittkvoten* – kvoten mellan inkomstsumma och snittinkomst – av vital betydelse för pensionernas långsiktiga utveckling. Förändringen i summasnittkvoten är i själva verket liktydig med förändringen i antalet avgiftsbetalare, dvs. i princip förändringen i antalet sysselsatta i samhället. Dessa förändringstal kan visserligen skilja sig åt, beroende på att även bl.a. arbetslösa i viss mån är avgiftsbetalare, men sysselsättningen är av största betydelse för nivån på de pensioner systemet betalar.

Även vid en ogynnsam utveckling av summasnittkvoten kan en balansering i pensionssystemet undvikas om kapitalet i AP-fonderna är tillräckligt stort. Den samlade negativa avkastningen på mer än 20 procent i AP-fonderna under 2008 omintetgjorde denna möjlighet, varför en balansering i pensionssystemet sker år 2010. Balanseringen begränsas genom ett riksdagsbeslut fattat hösten 2009 om att övergå till att använda tre års medeltal av AP-fondernas marknadsvärden vid balanstalens beräkning, inte som tidigare enbart det senaste årets. Resultatet av regelförändringen blir en större negativ balanseringseffekt 2011 än om reglerna inte hade ändrats.

Över hälften av AP-fondernas kapital består av aktier. Utvecklingen på fondbörserna i Sverige och andra länder har därför betydelse för inkomst- och tilläggspensionerna under de kommande åren.

Inom premiepensionssystemet är aktieavkastningen av största betydelse såtillvida att ca 85 procent av pensionskapitalet är placerat i aktier. Ännu så länge är emellertid de premiepensioner som utbetalas små, och för systemets utgifter och för pensionärernas inkomster spelar därför aktieavkastningen liten roll. Däremot påverkas naturligtvis premiepensionsspararnas förmögenhetsställning kraftigt.

Variationerna i aktieavkastning på något eller några års sikt är synnerligen betydande och därtill svårbedömda. De förutsättningar om framtiden som redovisas nedan är inte att betrakta som prognoser, utan som tekniska antaganden som varit nödvändiga att

2010-10-28

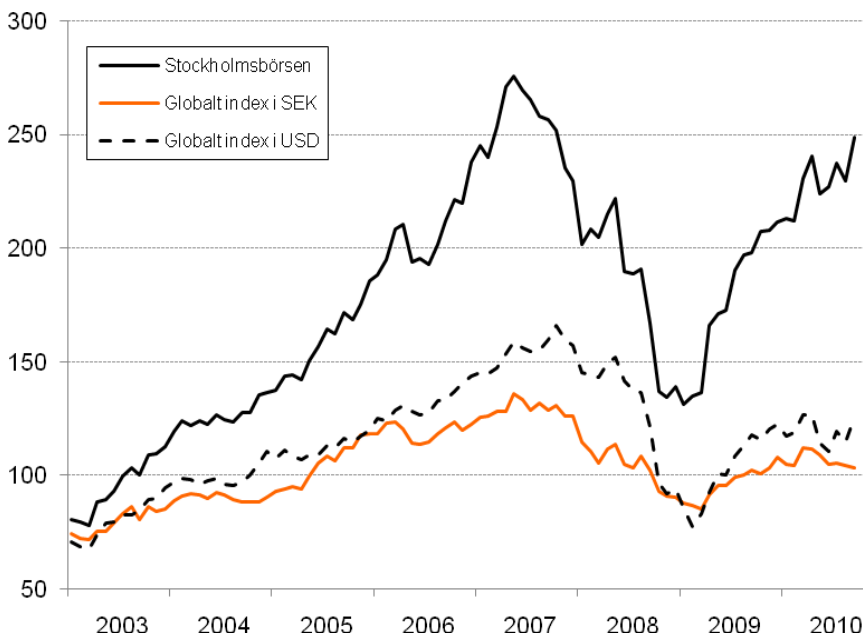
göra. De flesta officiella prognosinstitut brukar avstå från att göra regelrätta prognoser för aktieavkastningen.

Under 2009 gav Stockholmsbörsen en avkastning (inkl. utdelningar) på över 50 procent. Hittills i år (till mitten av oktober 2010) har totalavkastningen varit nära 20 procent, varav en ökning i börsvärdena svarat för ca 16 procent. Förväntningarna om en starkt växelkurs för kronan kan ha ökat det utländska intresset för att placera i Sverige, vilket medverkat till att driva upp de svenska börskurserna. Konjunkturinstitutet räknade i sin septemberrapport med en successiv kronförstärkning fram till utgången av år 2012, en förstärkning som i stort sett redan realiserats en dryg månad senare.

På de internationella stora börserna har utvecklingen varit sämre. I New York steg Dow Jones börsindex under 2009 avsevärt mindre än Stockholmsbörsens index, och hittills under 2010 har uppgången begränsats till 6 procent. Inte någon av världens större börser har uppvisat ökning på mer än 10 procent.

Avkastningsindex för Stockholmsbörsen och för den globala aktiemarknaden

December 1998 = 100

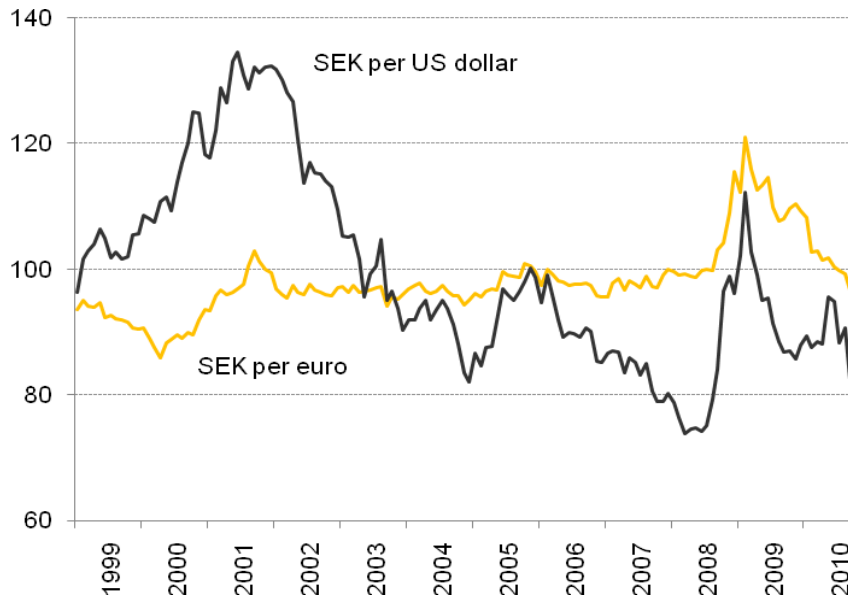

Anm. Avkastning inkl. utdelningar. Senaste månad september 2010.

2010-10-28

Kronans kurs mot US dollar och euro

December 1998 = 100

Senaste månad september.

Kronans förstärkning var betydande under 2009 och hittills under 2010, mot både dollar och euro. Följden av detta har blivit en dämpad avkastning i svenska kronor på sådana utländska placeringar som inte valutasäkrats. Under de första nio månaderna var den globala aktieavkastningen t.o.m. något negativ, mätt i kronor.

AP-fondernas aktieinnehav är till övervägande delar placerat på utländska börser. Som tekniskt antagande har för 2010 valts en kurstillväxt på 7,5 procent per år mätt i svenska kronor, följt av 5 procent per år de följande tre åren. Dessa antaganden gäller genomsnittligt för de svenska och utländska börser som AP-fonderna placerar på. Härtill kommer några procentenheters avkastning i form av utdelningar. För en känslighetsanalys har två sidoalternativ formulerats, ett med högre avkastning och ett med lägre (se närmare avsnittet Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten, Prognos för balanstalet).

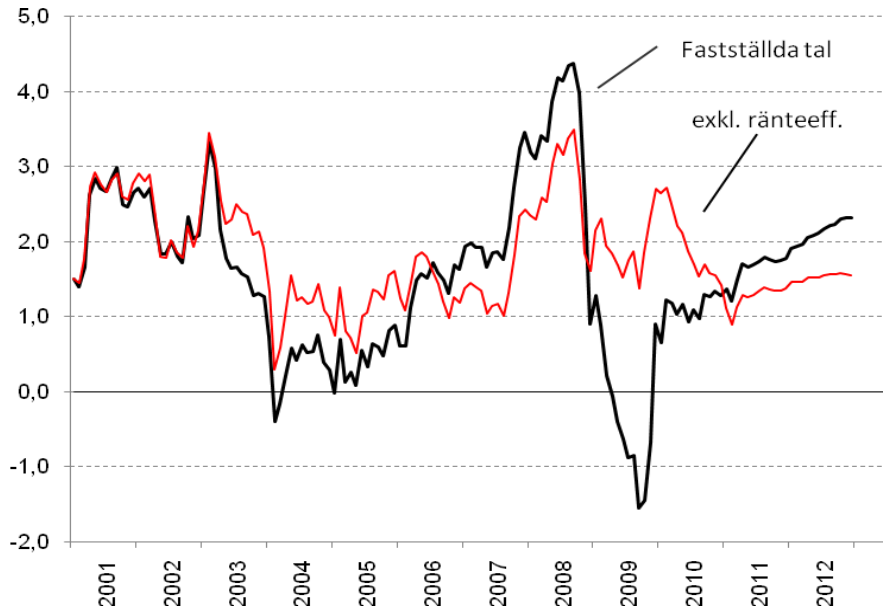
Räntan på svenska statsobligationer (5-åriga) antas i alla tre alternativen successivt komma att stiga från knappt 2,5 procent 2010 till inte fullt 5 procent 2015.

Priser och löner

Konsumentprisindex (KPI) beräknas av Konjunkturinstitutet i septemberprognosen stiga med 1,1 år 2010. Inflationstakten bedöms vara i tilltagande, och från och med år 2012 överstiga det långsiktiga penningpolitiska målet om 2 procent.

Konsumentprisindex (KPI)

Procentuella förändringar från motsvarande månad föregående år

Den tilltagande inflationen beror huvudsakligen – åtminstone under de närmaste åren – på ett antagande om successivt stigande räntor, vilket ökar hushållens bostadsutgifter. Höjd ränta har två effekter på inflationen, dels denna effekt uppåt via bostadsutgifterna, men också en motsatt effekt som verkar genom att den höjda räntan dämpar efterfrågan i ekonomin och därigenom begränsar inflationen. Den senare effekten antas vanligen vara den mest betydelsefulla, och utgör själva fundamentet för Riksbankens penningpolitik.

Räknat exklusive räntornas effekt på bostadsutgifterna stiger inflationen mindre under de närmaste åren. Bakom detta antagande ligger delvis fortsatta genomslag nedåt på importpriserna av kronförstärkningen, men också antaganden om att efterfrågetrycket blir fortsatt rätt lågt och att lönehöjningarna blir lägre än tidigare.

Det svaga arbetsmarknadsläget medför alltså att löneökningarna hålls tillbaka betydligt. Från och med 2010 gäller nya centrala avtal på nästan hela arbetsmarknaden. Dessa går i allmänhet ut första kvartalet 2012. Konjunkturinstitutet räknade i sin septemberprognos med att timlönerna i hela ekonomin ökar med 2,5 procent 2010 och 2011, och att en viss acceleration i löneökningarna kan komma att inledas 2012. Det bör påpekas att dessa tal avser de totala löneökningarna, även de som vanligen uppstår utöver de centrala avtalen (s.k. lokal lönebildning).

Löneutvecklingen är det viktigaste inslaget i det inkomstindex som används bl.a. i det allmänna pensionssystemet. Kopplingen mellan de procentuella ökningarna i inkomstindex och de ovan angivna löneökningarna är dock inte enkel. Tabellen nedan ger en viss fördjupning (procentuella förändringar):

2010-10-28

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

	Timlön, konj.stat.	Timlön, NR	Medel- arbetstid	Lön per person (2)+(3)	KPI, jun-jun	Reallön (4) - (5)	3 års medel- tal av (6), plus (5), nästa år	Inkomst- index
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
2000	3,7	5,0			0,8			
2001	4,4	4,3	-1,1	3,2	2,7	0,5		
2002	4,1	4,3	-1,4	2,8	1,8	1,0		
2003	3,5	3,4	-0,7	2,7	1,6	1,1		5,3
2004	3,3	3,1	0,2	3,3	0,4	2,9	2,5	3,4
2005	3,1	3,5	-0,2	3,3	0,6	2,7	2,1	2,4
2006	3,1	3,3	0,0	3,3	1,5	1,8	2,8	2,7
2007	3,3	3,0	1,4	4,4	1,9	2,5	4,0	3,2
2008	4,3	3,9	0,1	4,0	4,4	-0,4	4,2	4,5
2009	3,4	3,0	-0,3	2,7	-0,8	3,5	5,7	6,2
2010	2,5	1,5	0,7	2,2	0,9	1,3	1,1	0,3
2011	2,5	2,8	0,0	2,8	1,7	1,1	2,4	1,9
2012	3,0	3,1	-0,2	2,9	2,1	0,8	3,7	3,5
2013		3,5	-0,2	3,3	2,8	0,5	3,2	3,3
2014		3,9	-0,3	3,6	2,8	0,8	4,1	3,6
2015							3,5	3,5

De nyss refererade löneökningarna avser timlönerna enligt SCB:s s.k. konjunkturlönestatistik. Vissa löneelement ingår inte, exempelvis bonusar och andra skattepliktiga ersättningar. Dessa ingår däremot i lönerna enligt Nationalräkenskaperna (NR) och även i de pensionsgrundade inkomsterna, som är den slutliga basen för beräkningen av inkomstindex. Minskade sådana löneelement kan förklara den ovanligt stora skillnad i timlöneökning som enligt tabellen beräknas för 2010 mellan konjunkturlönestatistiken och NR (den senare för jämförelsens skull justerad för att det normala antalet arbetstimmar under året varierar av kalendariska skäl). I samma riktning kan ha verkat avvecklandet i början av 2010 av krisavtalen om arbetstidsförkortning i industrin som slöts 2009. Många anställda fick arbetstiden sänkt mer än månadslönen, vilket tillfälligt höjde timlönen enligt NR för 2009, men detta påverkade inte konjunkturlönestatistiken.

Inkomstindex ska avse inkomst per person, inte per timme. I tabellen justeras löneutvecklingen per timme för medelarbetstidens förändringar, vilket resulterar i kolumn (4). En justering till real utveckling görs med inflationen i juni året ifråga, räknat från juni föregående år (detta enligt pensionssystemets regler). Ett treårigt glidande medeltal av dessa reala löneökningar beräknas, varefter en återuppräknning till nominella termer sker med hjälp av inflationen under det sista av de tre åren. Resultatet blir i princip förändringen i inkomstindexets lönedel nästa år, kolumn (7).

Förändringen i det slutliga totala inkomstindexet avviker i regel något från den beräknade förändringen i dess lönedel. Detta har flera orsaker. För det första ingår även andra komponenter än löner i inkomstindex: sjukersättningar, a-kasseersättningar, m.m. För det andra görs i efterhand justeringar i inkomstindex när definitiva inkomstberäkningar föreligger – det nu fastställda inkomstindexet för 2011 innehåller exempelvis preliminära beräkningar för två av de bakomliggande åren, 2009 och 2010. Detta kan påverka periodiseringen av förändringarna. För det tredje baseras

2010-10-28

kolumn (7) och (8) i tabellen på olika statistiska underlag: den första på nationalräkenskaperna och den andra på statistiken över pensionsgrundande inkomster.

Prisbasbeloppet, som styr nivån på ett flertal socialförsäkringar,² har sänkts från 42 800 kronor 2009 till 42 400 kronor 2010. Prisbasbeloppet 2010 bestämdes av KPI:s förändring i juni 2009 räknat från juni året före, vilket innebar -0,8 procent.

Med samma beräkningssätt prognostiseras prisbasbeloppet sedan stiga igen:

2009	42 800 kronor
2010	42 400 kronor
2011	42 800 kronor
2012	43 600 kronor
2013	44 500 kronor
2014	45 800 kronor
2015	47 100 kronor

Ungefär 1,5 miljoner personer har ersättningar som styrs av prisbasbeloppet, varav hälften utgörs av ålderspensionärer med garantipension.

---

² Det gäller aktivitets- och sjukersättning, handikappersättning, vårdbidrag, garantipensioner, äldreförsörjningsstöd och efterlevandestöd till barn; vidare ersättning till personer med sjukpenning, rehabiliteringspenning, närståendepenning, tillfällig föräldrapenning, havandeskapspenning, arbetsskadelivränta och föräldrapenning, som har sjukpenninggrundande inkomst över respektive tak (35 333 kr/mån för föräldrapenning och 26 500 kr/mån för övriga).

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

1:1 Garantipension till ålderspension

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2010	2011	2012	2013	2014	2015
18 222 200	18 110 700	17 752 300	17 010 000	16 672 800	16 485 500

Analys

Antalet ålderspensioner beräknas öka under åren 2010–2015 eftersom stora födelseårgångar då fyller 65 år. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i betydligt större utsträckning än äldre ålderspensionärer. De nya ålderspensionärerna har också högre genomsnittlig inkomstgrundad pension än vad befintliga pensionärer har. Det är en allt större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får garantipension. Detta medför att antalet garantipensioner som tillkommer under ett år är färre än antalet som upphör genom dödsfall. Antalet garantipensioner minskar därmed på lång sikt. De allmänna pensionerna för nya pensionärer är dock sedan ett par år i stort sett oförändrade – alltså på en högre nivå än genomsnittet för samtliga pensionärer. Detta förklaras bland annat av att pensionsuttagsåldern inte stiger trots att medellivslängden stiger. Därmed stiger inkomstpensionens delningstal.

Det blir balansering inom pensionssystemet 2010-2015 (inledningsvis negativ och positiv för åren 2012-2013 enligt prognosen), vilket påverkar inkomstpension, tilläggspension och garantipension. Balanseringen tillsammans med förändring av inkomstindex leder till negativ följsamhetsindexering för åren 2010–2011. Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen höjer garantipensionen för dem som har både inkomstgrundad pension och garantipension. När inkomstpensionen sänks tillkommer det även en del nya "garantipensionärer" som nu hamnar under brytpunkten för garantipension. De får dock låga belopp i garantipension. Balanseringen har därför en höjande effekt på utgifterna för garantipension. Prisbasbeloppet minskade år 2010 och beräknas öka relativt lite de följande åren. Det har en sänkande effekt på utgiftsnivån för 2010 och en höjande effekt för åren efter.

Ungefär 769 000 ålderspensionärer beräknas ha garantipension vid mitten av år 2010. Antalet ålderspensionärer med garantipension beräknas öka till år 2012 för att sedan minska till år 2015.

De som har garantipension kan delas in i två grupper, de som är födda 1937 eller tidigare samt de som är födda 1938 eller senare. Denna uppdelning görs eftersom det är delvis olika regler som gäller för dessa båda grupper.

2010-10-28

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Medelbeloppet för de två grupperna av ålderspensionärer med garantipension beräknas minska något mellan 2009 och 2010, trots att den negativa följsamhetsindexeringen höjer garantipensionen. Det beror på att prisbasbeloppet har *minskat* (−0,9 procent).

För åren 2011–2015 beräknas medelbeloppet för de två grupperna (födda 1937 eller tidigare samt födda 1938 eller senare) var för sig vara relativt oförändrat. Genomsnittligt garantipensionsbelopp för hela beståndet sjunker dock ganska kraftigt. Det beror på att nya pensionärer har lägre garantipension än vad de som avlider har. Den yngre åldersgruppen med lägre medelbelopp ökar i antal medan den äldre åldersgruppen med högre medelbelopp minskar i antal.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	18 217 200	18 102 700	17 757 300	17 059 000	16 710 800
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomiska antaganden			−14 000	−58 000	−47 000
Volym- och strukturförändringar	+5 000	+8 000	+9 000	+9 000	+9 000
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	18 222 200	18 110 700	17 752 300	17 010 000	16 672 800
Differens i 1000-tal kronor	+5 000	+8 000	−5 000	−49 000	−38 000
Differens i procent	+0,0	+0,0	−0,0	−0,3	−0,2

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för garantipension påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt även av inkomstindex/balansindex (ju lägre balansindex desto högre garantipensioner).

För åren 2012-2013 är prognosen för balansindex höjd jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen.

Prognosen för prisbasbeloppet är höjd för 2012 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen. För år 2014 är prognosen för prisbasbeloppet sänkt.

Volym- och strukturförändringar

Antalet med garantipension beräknas bli högre för åren 2010-2014. Något fler av de yngre ålderspensionärerna beräknas få garantipension.

1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2010	2011	2012	2013	2014	2015
15 092 200	14 464 200	14 163 700	13 846 100	13 543 300	13 220 500

Från anslaget finansieras änkepension, omställningspension, förlängd omställningspension och särskild efterlevandepension samt garantipensioner till dessa förmåner. Änkepension svarar för drygt 90 procent av utgifterna.

Analys

Änkepensionssystemet är under avveckling. De senaste åren har antalet änkepensioner minskat med mellan 7 000 och 8 000 per år. Antalet beräknas minska med ungefär 10 000 per år från och med 2010. Den främsta orsaken till den högre minskningstakten är att den garantiregel som finns för samordning med ålderspension inte gäller dem som fyller 65 år 2010 eller senare. Antalet änkepensioner var 343 000 i genomsnitt under år 2009 och beräknas till 284 000 år 2015.

Antalet garantipensioner till änkepension beräknas minska från 20 000 år 2009 till 6 000 år 2015.

Antalet omställningspensioner har tidigare ökat på grund av övergångsregler för samordning med änkepension. Från och med 2010 beräknas antalet minska. Antalet omställningspensioner var knappt 3 900 i genomsnitt 2009. År 2015 beräknas antalet ha minskat till drygt 3 200. Antalet garantipensioner till omställningspension beräknas minska i något raskare takt.

Antalet förlängda omställningspensioner var drygt 2 700 i genomsnitt år 2009. Det beräknas att antalet kommer att vara ungefär 2 700 under hela prognosperioden. Antalet garantipensioner till förlängd omställningspension beräknas däremot minska med några procent per år.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	15 061 900	14 444 600	14 036 300	13 734 400	13 450 600
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	-300	+97 200	+69 100	+39 800
Volym- och strukturförändringar	+30 300	+19 900	+30 200	+42 600	+52 900
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	15 092 200	14 464 200	14 163 700	13 846 100	13 543 300
Differens i 1000-tal kronor	+30 300	+19 600	+127 400	+111 700	+92 700
Differens i procent	+0,2	+0,1	+0,9	+0,8	+0,7

Ändrade makroekonomiska antaganden

De inkomstgrundade efterlevandepensionerna påverkas av inkomstindex. Garantipensionerna påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt också av inkomstindex (ju högre inkomstindex desto lägre garantipensioner). Inkomstindex har störst inverkan på utgiftsprognosen. Inkomstindex har höjts för åren 2012 – 2014 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Prisbasbeloppet har höjts för år 2012 men sänkts för år 2014 jämfört med föregående anslagsuppföljning.

Utgifterna påverkas också av balansindex. För änkor födda under något av åren 1930 – 1944 finns en garantinivå för änkepension som baseras på änkans ålderspension och den avlidne makens teoretiska ålderspension. Jämfört med föregående anslagsuppföljning har balansindex höjts för 2012 och 2013 men sänkts för år 2014.

Volym- och strukturförändringar

Antalet omställningspensioner har varit betydligt färre än väntat under de tre första kvartalen 2010. Under vissa månader har dock de retroaktiva utbetalningarna av omställningspension varit höga. I september 2010 var de retroaktiva utbetalningarna mycket höga. Det finns dock fortfarande fler ärenden i balans än normalt. Det antas att balanssituationen förbättras ytterligare under hösten och att antalet omställningspensioner därmed ökar under de sista månaderna i år. Prognosen för antalet omställningspensioner och antalet garantipensioner till omställningspension har höjts något jämfört med föregående anslagsuppföljning. Dessutom har faktorn för retroaktiva utbetalningar höjts för 2010.

Medelbeloppet för änkepension har höjts jämfört med föregående anslagsuppföljning, utöver förändringar av inkomstindex etc.

För övriga förmåner är prognosändringarna relativt små.

1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2010	2011	2012	2013	2014	2015
7 041 500	7 172 500	7 018 100	6 768 300	6 579 900	6 473 400

Analys

Långsiktigt minskar antalet ålderspensionärer som får bostadstillägg (BTP). Det beror på att många BTP-tagare är äldre ålderspensionärer och att nytillkomna ålderspensionärer har en högre medelpension. Andelen 65–66-åringar med BTP har också minskat under senare år. Det är en allt större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig. Med reallönetillväxt krävs färre år med förvärvsarbete för att komma över gränsen där bostadstillägg är bortreducerat av inkomstgrundad pension. Under de senaste femton åren har reallönetillväxten i snitt per år varit drygt två procent. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får bostadstillägg.

Det blir balansering inom pensionssystemet 2010–2015 (inledningsvis negativ och positiv för åren 2012–2013 enligt prognosen), vilket påverkar inkomstpension, tilläggspension, garantipension och BTP. Balanseringen tillsammans med förändringen av inkomstindex leder till negativ följsamhetsindexering år 2010 och 2011. Den inkomst som tas upp vid beräkningen av BTP sänks därmed för åren 2010–2011. Utgifterna för BTP åren 2010–2011 beräknas öka av denna anledning. År 2010–2011 beräknas det dessutom tillkomma personer som får låga belopp i BTP.

Följsamhetsindexeringen för år 2010 är –3,0 procent och för år 2011 –4,3 procent.

Boendekostnadernas förändringar har stor betydelse för bostadstilläggets utveckling. Konjunkturinstitutet prognostiserar att boendekostnadsindex för bostads- och hyresrätter ökar för år 2010 och 2011, båda åren med 1,6 procent. De relativt låga ökningarna beror på lägre räntor jämfört med tidigare år.

2010-10-28

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	7 057 800	7 169 100	7 049 300	6 781 000	6 562 700
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomiska antaganden			-34 600	-16 100	+13 800
Volym- och strukturförändringar	-16 300	+3 400	+3 400	+3 400	+3 400
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	7 041 500	7 172 500	7 018 100	6 768 300	6 579 900
Differens i 1000-tal kronor	-16 300	+3 400	-31 200	-12 700	+17 200
Differens i procent	-0,2	+0,0	-0,4	-0,2	+0,3

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för bostadstillägg påverkas av inkomstindex/balansindex, prisbasbeloppet och boendekostnadsutvecklingen.

Prognosen för balansindex har höjts för åren 2012–2013 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Prognosen för den inkomst som tas upp vid beräkningen av BTP har av det skälet höjts jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Detta har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för bostadstillägg. För år 2014 har balansindex sänkts jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är oförändrad för åren 2011–2014 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning.

Volym- och strukturförändringar

De retroaktiva utgifterna beräknas bli något lägre för år 2010 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Medelbeloppet beräknas bli något högre jämfört med föregående anslagsuppföljning.

1:4 Äldreförsörjningsstöd

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2010	2011	2012	2013	2014	2015
509 700	524 400	547 100	582 100	620 200	661 100

Analys

Förmånen är avsedd för personer 65 år och över som inte får sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda genom andra förmåner inom det allmänna pensionssystemet.

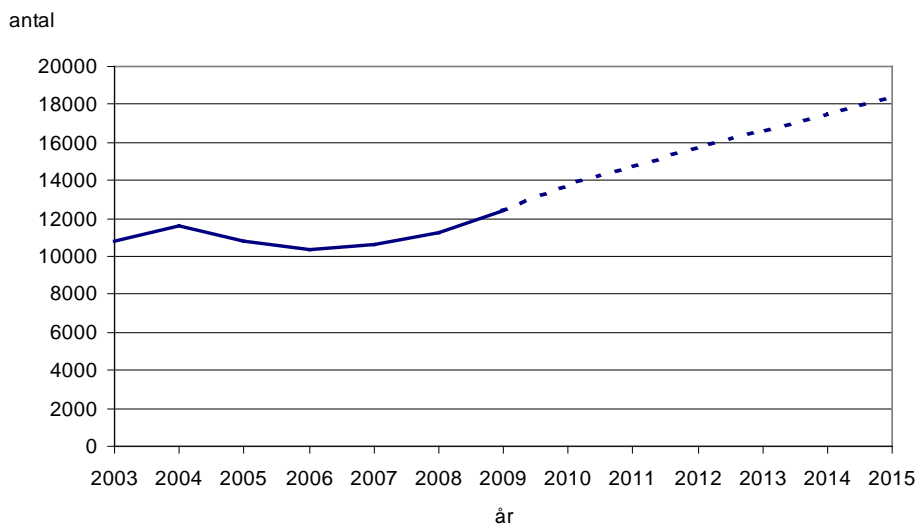
Medelantalet personer med äldreförsörjningsstöd (ÄFS) år 2010 beräknas till 13 700.

Antalet personer beräknas öka under kommande år eftersom en större andel av dem som är födda 1938 eller senare är berättigade till ÄFS jämfört med dem som är födda 1937 eller tidigare. För den sistnämnda gruppen kan hel garantipension ersätta ÄFS efter 10 års bosättningstid. En del av den utgift som för födda 1937 eller tidigare bokförs under anslaget garantipension bokförs därför för födda 1938 eller senare under anslaget äldreförsörjningsstöd. Denna olikhet mellan födelseårgångarna kommer att påverka antalsutvecklingen för ÄFS under många år.

Antalet förmånstagare påverkas av minskad eller ökad invandring. Invandringen (asylskäl) ökade tidigare, men under de tre senaste åren har den minskat. Ungefär två procent är över 60 år av dem som invandrar av asylskäl och som får uppehållstillstånd.

Till år 2015 beräknas antalet förmånstagare öka till 18 400 personer.

Antal personer med äldreförsörjningsstöd, utfall och prognos

2010-10-28

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	510 500	531 400	565 500	603 300	644 000
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomiska antaganden			+1 000	0	-400
Volym- och strukturförändringar	-800	-7 000	-19 400	-21 200	-23 400
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	509 700	524 400	547 100	582 100	620 200
Differens i 1000-tal kronor	-800	-7 000	-18 400	-21 200	-23 800
Differens i procent	-0,2	-1,3	-3,3	-3,5	-3,7

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för 2012 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Eftersom skälig levnadsnivå är knuten till prisbasbeloppet har denna förändring haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för 2012. För år 2014 är prognosen för prisbasbeloppet sänkt.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är oförändrad för åren 2011-2014 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning.

Volym- och strukturförändringar

Medelbeloppet beräknas bli lägre jämfört med föregående anslagsuppföljning. De som tillkommer beräknas få låga belopp och medelbeloppet blir därför lägre.

2:1 Pensionsmyndigheten

Prognos anslag. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

2010	2011	2012	2013	2014	2015
542 501	536 701	523 002	536 996	559 043	580 296

Analys

Jämfört med föregående prognos har kostnaderna som belastar anslaget för 2010 minskat med ca 25 Mkr. Pensionsmyndighetens totala kostnader för 2010 nu beräknas till ca 1 439 Mkr.

Skillnaden i anslagsbehovet mellan åren 2010 och 2011 förklaras med att Pensionsmyndigheten 2010 har särskilda kostnader i samband med myndighetsstarten, bl.a. avseende pensionsmyndighetsutredningen (PMU), vilka bortfaller år 2011.

De extra medel Pensionsmyndigheten erhållit inledningsvis för att hantera produktionsläget inom pensionshandläggningen upphör från och med 2012. Förvaltningskostnaderna beräknas från och med 2012 ligga på en lägre nivå i förhållande till de inledande verksamhetsåren. Lägre förvaltningskostnader åstadkoms bland annat via det effektiviseringsarbete inom pensionshandläggningen som Pensionsmyndigheten inlett.

En utförligare analys återfinns nedan efter den tabell som visar de totala förvaltningskostnaderna fördelat på finansieringskällor i 2010-års priser, eftersom jämförelser av kostnadsutvecklingen för förvaltningen mellan åren blir lättare att följa utan pris- och löneuppräknings.

Anslagsöversikt

Av tabellen nedan framgår att prognostiserade kostnader ryms inom ramen för tillgängliga anslagsmedel för år 2010.

Anslagsöversikt. Beloppen anges i 1000-tal kronor

Ingående överföringsbelopp	Anslag 2010	Tilldelade medel	Prognos för hela året	Årets över-/underskridande	Avvikelse från tilldelade medel	Högsta anslagskredit	Tillgängliga medel	Överskridande av anslagskredit	
2010	0	595 000	595 000	542 501	52 499	52 499	17 850	612 850	0

2010-10-28

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Föregående prognosbelopp	567 918	551 289	538 869	552 014	571 770	-
Överföring till/från andra anslagsposter						
Ändrade makroekonomiska antaganden						
Volym- och strukturförändringar						
Ny regel						
Övrigt	-25 417	-14 588	-15 867	-15 018	-12 727	
Ny prognos	542 501	536 701	523 002	536 996	559 043	580 296
Differens i 1000-tal kronor	-25 417	-14 588	-15 867	-15 018	-12 727	
Differens i procent	-4,5%	-2,6%	-2,9%	-2,7%	-2,2%	

Övrigt

Prognosen för utfallet för den totala förvaltningsbudgeten 2010 har minskats med ca 80 Mkr. Anledningen till detta är huvudsakligen att:

- De kostnader som Pensionsmyndigheten har för sitt deltagande i samarbetet kring Servicekontoren med Skatteverket och Försäkringskassan beräknas minska jämfört med ursprunglig budget. Detta beror främst på att Pensionsmyndighetens besöksandel på kontoren blivit lägre än vad som förutspåts.
- Kostnaderna för de tjänster som Försäkringskassan tillhandahåller ligger efter den andra tertialuppföljningen på en lägre nivå än vad som tidigare beräknats. Det rör främst kostnader för förvaltningstjänster inom IT-området. Under året har färre förvaltningsåtgärder som avser IT-systemen behövt vidtas än vad som budgeterats. Det speglar den osäkerhet som präglar förvaltningsåtgärder som rör IT-systemen. Att förutse omfattningen av nödvändiga förvaltningsåtgärder för att få IT-systemen att fungera friktionsfritt är mycket svårt. Kommande år kan insatserna mycket väl bli mer omfattande än vad som gäller för 2010.

Som en följd av att de totala förvaltningskostnaderna bedöms minska redan 2010 beräknas anslagsbehovet bli lägre även efterföljande år jämfört med föregående prognos.

De totala förvaltningskostnaderna

En av de viktigaste uppgifterna under 2010 och 2011 för Pensionsmyndigheten är att komma tillrätta med långa handläggningstider inom pensionsadministrationen och öka tillgängligheten i kundservice. Därför prioriteras dessa områden.

Under åren därefter väntas en effektivisering inom ärendehantering bland annat genom ökad nationell styrning av processerna och att ett antal utvecklingsprojekt genomförs.

I tabellerna som följer redogörs för Pensionsmyndighetens totala förvaltningskostnad samt fördelningen mellan de olika finansieringskällorna först i löpande priser, därefter i 2010-års priser.

Totala förvaltningskostnader 1. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total förvaltningskostnad	1 439 105	1 344 729	1 314 242	1 317 464	1 369 953	1 407 796
Varav Anslagsmedel	542 501	536 701	523 002	536 996	559 043	580 296
AP-fonderna	635 115	557 559	545 049	518 431	523 552	524 675
Premiepensionsfonderna	261 489	250 469	246 192	262 037	287 359	302 825

Analys (Totala kostnader – löpande priser)

Att den totala nivån på förvaltningskostnaden bedöms minska redan 2010 jämfört med ursprunglig budget får genomslag även på efterföljande år.

Totala förvaltningskostnader 2. Beloppen i 2010-års priser, 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Total förvaltningskostnad	1 439 105	1 317 651	1 254 839	1 220 743	1 230 197	1 226 704
Varav Anslagsmedel	542 501	525 894 (40%)	499 363 (40%)	497 573 (41%)	502 012 (41%)	505 649 (41%)
AP-fonderna	635 115	546 332 (41%)	520 413 (41%)	480 370 (39%)	470 141 (38%)	457 184 (37%)
Premiepensionsfonderna	261 489	245 425 (19%)	235 064 (19%)	242 800 (20%)	258 044 (21%)	263 871 (22%)

Analys (Totala kostnader – 2010-års priser)

2010 har prognosen för den totala förvaltningskostnaden minskats med ca 80 miljoner kronor sedan föregående prognostillfälle. I huvudsak beroende på minskade kostnader för tjänstesamverkan med andra myndigheter.

Till 2011 försvinner kostnaderna för Pensionsmyndighetsutredningen.

Avskrivningarna på IT-stöden hos Försäkringskassan minskar samtidigt som det tillkommer kostnader för avskrivningar och drift av egenutvecklade IT-stöd, dock inte i samma omfattning. Den totala förvaltningskostnaden jämfört med föregående prognos minskar med ca 67 Mkr och är en följd av att de totala kostnaderna minskar redan under 2010.

Från 2012 upphör de extra medel som Pensionsmyndigheten har inledningsvis för att säkerställa produktionen. Avskrivningskostnaderna hos Försäkringskassan fortsätter att minska och ersätts bara delvis av motsvarande kostnader för egenutvecklade IT-stöd.

Åren 2012-2014 är det enbart beräkningarna av avskrivningskostnaderna som gör att prognosen för de totala förvaltningskostnaderna skiljer sig åt. Eftersom de kommande avskrivningarna av egenutvecklade IT-stöd till stor del är kopplade till det framtida utvecklingsarbetet, som i alla delar ännu inte är detaljplanerat, råder av naturliga skäl osäkerhet kring de kommande avskrivningskostnaderna.

Vad gäller kostnadsfördelningen så var proportionerna mellan anslag, AP-fonder och premiepensionssystemet 38, 42 respektive 20 procent vid föregående prognostillfälle. (Då är kostnaderna för Pensionsmyndighetsutredningen undantagna eftersom dessa har en särskild fördelning.) Prognosen nu visar på fördelningen 39/42/19 vilket blir

resultatet av den minskning av vissa kostnadsposter, med olika fördelningsnycklar, som nedskrivningen av prognosen för de totala förvaltningskostnaderna 2010 medför.

Trenden vad gäller kostnadsfördelningen de kommande åren pekar mot att AP-fondernas andel av finansieringen minskar något på bekostnad av framför allt premiepensionssystemet. Anledningen till detta är att avskrivningarna hos Försäkringskassan, som till ca 73 procent finansieras via AP-fonderna (ca 25 % anslagsfinansieras och ca 2 % bekostas av premiepensionssystemet), minskar kraftigt samtidigt som Pensionsmyndighetens egenutvecklade IT-stöd, inklusive driften av dessa, bedöms successivt komma att belasta samtliga finansieringskällor med en mer jämn fördelning.

Räntekontokredit enligt 21 § budgetlagen

Pensionsmyndighetens räntekontokredit är avsedd för såväl skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet som kreditutrymme för förvaltningskostnader som innefattar tre finansieringskällor. Räntekontokrediten för Pensionsmyndigheten täcker därmed fyra delar. Förvaltningskostnader som finansieras via premiepensionssystemet ökar belastningen av den ackumulerade räntekontokrediten med ca 20 miljoner kronor månatligen fram till den månad då det faktiska avgiftsuttaget görs från premiepensionsspararnas konton. Krediten för administrationskostnader finansierade via anslag och AP-fondsmedel används endast vid behov.

Nedan redovisas den ackumulerade skulden till Riksgälden avseende räntekontokredit vid utgången av respektive år till den del den avser uppbyggnaden av premiepensionssystemet.

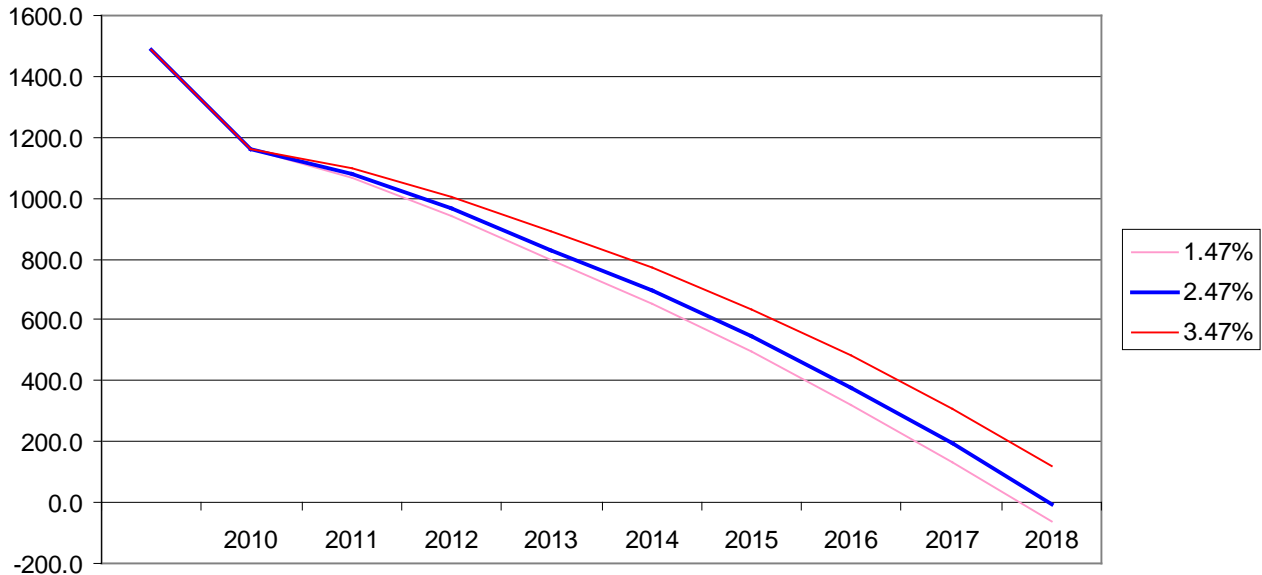
Prognos ackumulerad skuld avseende uppbyggnad av premiepensionssystemet.

Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Skuldbelopp	1 159 000	1 081 900	964 300	831 400	694 800	544 400

Följande diagram visar en prognos över skuldens utveckling fram till år 2018 då den ska vara helt återbetald.

Utveckling skuld premiepension

De tre kurvorna i diagrammet illustrerar ackumulerad skuld vid olika antaganden om räntans storlek (1,47 %, 2,47 % resp. 3,47 %) för det lån som finns hos Riksgälden. Nuvarande ränta är 2,47 %.

Analys

Skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet ska amorteras på ett rättvist sätt mellan generationerna och vara återbetald 2018. Som underlag för detta finns en modell där beräknade avgifter matchar kostnader och amorteringar. Storleken på de årliga amorteringarna är främst beroende på värdet på pensionsspararnas tillgångar. Diagrammet ovan visar att skulden är återbetald 2018 med angivna förutsättningar.

Som en följd av den ändrade kostnadsfördelningen inom Pensionsmyndighetens totala förvaltningskostnad 2010 som redovisades i budgetunderlaget och som ledde till den ändring av regleringsbrevet där Pensionsmyndigheten tilldelades ytterligare 137,5 Mkr i anslagsmedel, medges ett extra utrymme för amortering av skulden 2010.

Särskild kredit enligt 23 § budgetlagen

För att klara likviditetsbehovet i fondhandeln behövs en särskild kredit. Bedömningen för 2010 är att krediten ska ligga kvar på 2009 års nivå, d.v.s. 9 000 Mkr.

Analys

Under 2009 har krediten som mest utnyttjats under en enskild dag med ca 1 025 miljoner kronor.

Behovet av den särskilda krediten är beroende av antalet fondbyten, pensionsspararnas genomsnittliga behållning och i vilka fonder som handel sker. Behovet av kreditram har successivt ökat de senaste åren. Orsaken till detta är i första hand de s.k. förvaltningsföretag som kommit in på marknaden och vuxit i omfattning. Dessa förvaltningsföretag genomför ett stort antal fondbyten för pensionssparares räkning vid ett och samma tillfälle vilket medför stora belastningar på krediten.

2010-10-28

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Pensionsmyndigheten har inom ramen för uppdraget i regleringsbrevet, att utreda och analysera effekter av alternativa lösningar för att hantera de problem som uppstår till följd av den växande och oreglerade marknaden med informations- och förvaltartjänster, bl.a. utrett åtgärder som t.ex. kan leda till ett minskat behov av så stora krediter som behövs för närvarande. Uppdraget har redovisats i rapporten *2K – kompletterande kanaler–förslag till fortsatt inriktning*, LED 2010-9.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:5 Barnpension och efterlevandestöd till barn

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

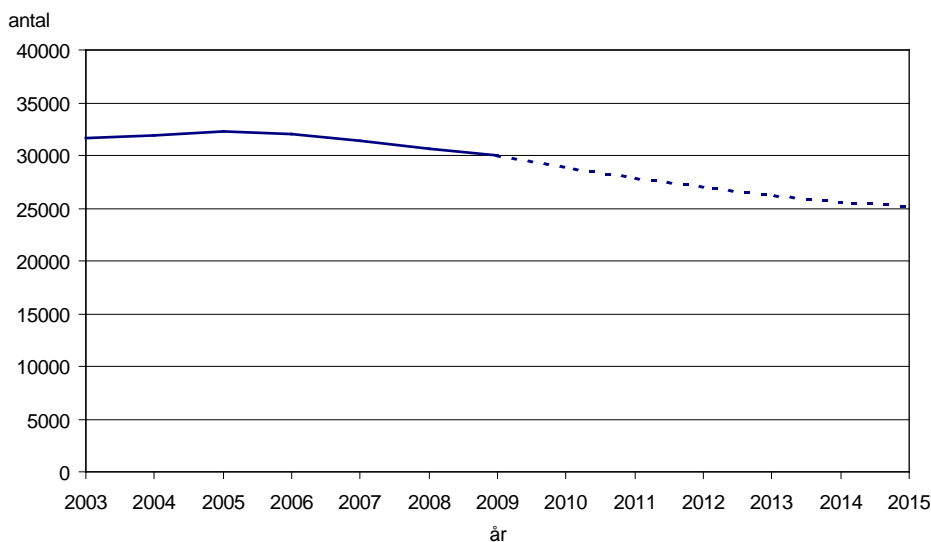
2010	2011	2012	2013	2014	2015
960 600	921 300	902 900	887 100	881 100	881 200

Analys

För år 2010 beräknas utgifterna för barnpension till 836 miljoner kronor och utgifterna för efterlevandestöd till barn till 125 miljoner kronor.

Antalet pensionstagare med barnpension eller efterlevandestöd beräknas minska sakta under prognosperioden eftersom antalet barn i tonåren beräknas minska. De flesta som har barnpension är över 12 år. Dessutom har antalet dödsfall hos vuxna i åldrarna 25–55 år minskat under de senaste åren. SCB har i sin befolkningsprognos en fortsatt minskning av dödsriskerna för dessa åldrar.

Antal pensionstagare med barnpension eller efterlevandestöd, utfall och prognos

Medelbeloppet för barnpensioner minskar i år beroende på indexeringsreglerna för barnpension, vilka styrs av inkomstindex och prisbasbeloppet. Medelbeloppet minskar även på grund av att nybeviljade barnpensioner är lägre jämfört med barnpensioner som betalas ut enligt övergångsregler. Medelbeloppet beräknas fortsätta att minska år 2011. För åren därefter beräknas det öka. Medelbeloppet år 2010 beräknas till 32 600 kronor och det beräknas bli 33 500 kronor år 2015.

2010-10-28

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Inkomstindex ökade relativt lite år 2010 vilket har en dämpande effekt på utgiftsutvecklingen. År 2010 ökade inkomstindex med 0,3 procent och för år 2011 ökar inkomstindex med 1,9 procent.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	959 500	920 900	896 700	882 700	878 000
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	0	+6 100	+4 400	+3 100
Volym- och strukturförändringar	+1 100	+400	+100	0	0
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	960 600	921 300	902 900	887 100	881 100
Differens i 1000-tal kronor	+ 1 100	+400	+6 200	+4 400	+3 100
Differens i procent	+0,1	+0,0	+0,7	+0,5	+0,4

Ändrade makroekonomiska antaganden

Inkomstindex har höjts för åren 2012–2014 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Detta har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för dessa år. Prisbasbeloppet har höjts för 2012 men sänkts för 2014 jämfört med föregående anslagsuppföljning.

Volym- och strukturförändringar

I september 2010 betalades mycket höga belopp ut i retroaktiva utbetalningar. Utgiftsprognosen för 2010 har därför höjts. Dessutom har prognosen för antalet efterlevandestöd höjts något. För övrigt är prognosförändringarna små.

1:7 Pensionsrätt för barnår

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Anslag (= tillgängliga medel=anslagsbelastning)	5 279 000 ¹	5 345 000 ²	5 673 013	5 879 632	6 249 454	6 262 623
Preliminär avgift	5 243 671 ¹	5 255 054	–	–	–	–
Reglering, avser förhållanden tre år tidigare	35 329 ¹	89 946	26 260	14 587	187 452	–
Prognostiserad avgift för respektive år	5 257 999	5 433 262	5 646 753	5 865 044	6 062 002	6 262 623

¹ Fastställt av riksdag eller regering.

² Enligt förslag i budgetpropositionen.

Anslaget omfattar statliga ålderspensionsavgifter för barnår rätt till personer med barn under 5 år (adoptivbarn utgör ett undantag och pensionsrätten för dem beräknas från det datum när föräldern/föräldrarna får omvårdnaden vilket kan leda till att barnets ålder förskjuts till 10-års-åldern).

Den statliga ålderspensionsavgiften består av två delar: preliminär avgift som baseras på den beräknade pensionsrätten för barnår och ett regleringsbelopp som täcker avvikelserna mellan det preliminära belopp som tagits ut och faktisk avgift. Regleringen äger rum tre år efter det att det preliminära beloppet tas ut.

Analys

Anslaget för år 2010, 5 279 miljoner kronor är fastlagt av regeringen/riksdag och eventuell avvikelse belastar anslaget tre år senare, år 2013, som ett regleringsbelopp.

I budgetpropositionen föreslås att 5 345 miljoner kronor anslås inklusive regleringsbelopp på cirka 90 miljoner kronor år 2011.

2010-10-28

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	5 367 407	5 360 380	5 588 634	5 891 441
Överföring till/från andra anslag	–	–	–	–
Ändrade makroekonomiska antaganden	+ 99 392	+ 117 955	+ 131 081	+ 142 760
Volym- och strukturförändringar	+ 56 409	+ 52 851	+ 42 971	+ 27 801
Ny regel	–	–	–	–
Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare	0	+ 141 827	+ 116 946	+ 187 452
Övrigt	–	–	–	–
Differens mot förslag i budgetpropositionen	–178 208	–	–	–
Ny prognos	5 345 000	5 673 013	5 879 632	6 249 454
Differens i 1000-tal kronor	–22 407	+312 633	+290 998	+358 013
Differens i procent	–0,4	+5,8	+5,2	+6,1

Ändrade makroekonomiska antaganden

Anpassning till de något förändrade antagandena om löner och inkomstbasbelopp har gjort att prognoserna ökat något.

Volym- och strukturförändringar

Prognoserna för respektive år har uppreviderats, främst på grund av att medelbeloppen nu antas öka mer än tidigare prognos.

Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare

Som en följd av ändrade utgiftsbelopp beräknas regleringsbeloppen också öka.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Prognos. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pensioner från AP-fonderna	220 184 000	219 774 000	233 386 000	249 765 000	262 336 000	275 532 000
Övr. utgifter från AP-fonderna	2 598 000	2 497 000	2 656 000	2 651 000	2 724 000	2 804 000
Summa under utgiftstaket	222 782 000	222 271 000	236 042 000	252 416 000	265 060 000	278 336 000
Premiepensioner	1 411 000	2 136 000	3 176 000	4 565 000	6 464 000	8 894 000
Summa ålderspensionssystemet	224 193 000	224 407 000	239 218 000	256 981 000	271 524 000	287 230 000

De utgifter som redovisas i detta avsnitt omfattar den inkomstgrundade ålderspensionen, dvs. förmånerna tilläggspension, inkomstpension och premiepension. Dessa förmåner finansieras via AP-fonderna och premiepensionssystemet. Även AP-fondernas administrationskostnader, förvaltningsavgifter och kostnadsersättningar till Pensionsmyndigheten och Skatteverket m.fl. ingår i de utgifter som redovisas. Dessutom ingår överföringar av pensionsrätter till de europeiska gemenskaperna enligt lag (2002:125).

Utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna ingår inte i statsbudgeten. AP-fondernas utbetalningar och administrationskostnader m.m. redovisas ändå under statens utgiftstak. Premiepensionerna redovisas däremot inte under utgiftstaket.

Analys

Utveckling

Utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmånerna ökade med 18 miljarder kronor år 2009. År 2010 beräknas dessa utgifter öka med 3 miljarder kronor och år 2011 med endast 0,3 miljarder kronor. Under åren därefter beräknas utgifterna öka med knappt 16 miljarder kronor per år i genomsnitt. Variationerna förklaras huvudsakligen av indexeringen av pensionerna, se vidare avsnittet om indexering nedan.

Frånsett de variationer som orsakas av indexeringen ökar utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna. Utgiftsökningen beror på ett ökat antal ålderspensionärer, att en allt större andel av pensionärerna har inkomstgrundad ålderspension och att medelpensionen ökar eftersom nytillkommande pensioner i genomsnitt är högre än pensionerna i beståndet.

Antalet med inkomstgrundad pension är ungefär detsamma som antalet med inkomstpension med tillägg för dem som är födda 1937 eller tidigare och har tilläggspension. Då bortses från dem som endast har premiepension. I december 2009 var antalet med inkomstgrundad pension enligt denna definition 1 712 000. I december 2015 beräknas detta antal ha vuxit till 2 033 000. Antalet tilläggspensioner var 1 711 000 i december 2009, dvs. något färre än antalet med inkomstgrundad ålderspension. I december år 2015 beräknas antalet tilläggspensioner vara 2 023 000, dvs. 10 000 färre än antalet med inkomstgrundad pension. De som fyller 61 år 2015 har inte rätt till någon tilläggspension.

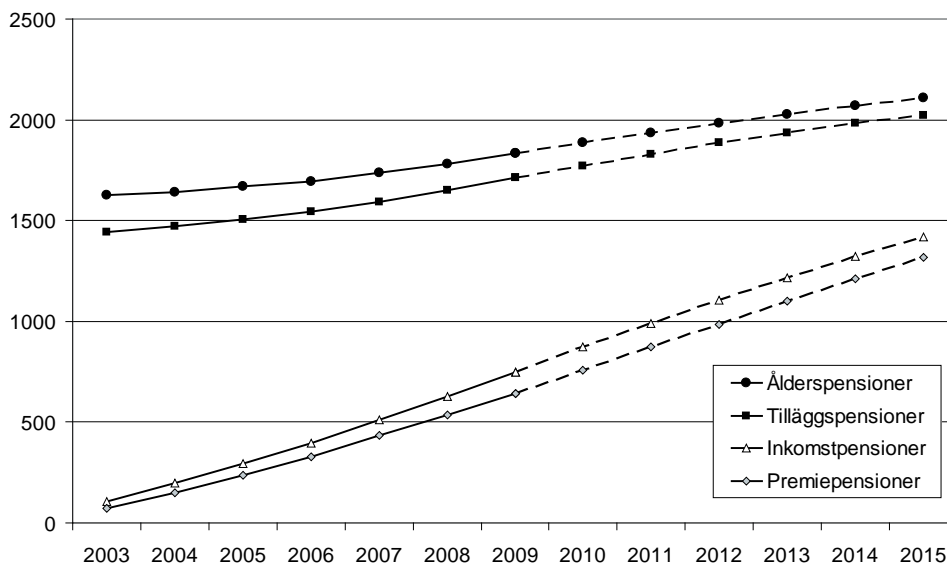
2010-10-28

Antalet inkomstpensioner var 750 000 i december 2009 och beräknas bli 1 420 000 i december 2015. Orsaken till den kraftiga ökningen är att allt fler födelseårgångar får rätt till denna förmån.

Antalet premiepensioner är fortfarande färre än antalet inkomstpensioner trots att ungefär 20 000 personer under 65 år endast har premiepension. Det finns ungefär 100 000 pensionärer över 65 år med inkomstpension som ännu inte har tagit ut premiepension. I några fall har de inte heller rätt till premiepension. De senaste månaderna har antalet premiepensioner dock ökat i något raskare takt än antalet inkomstpensioner vilket är en förändring jämfört med tidigare. Antalet premiepensioner var 643 000 i december 2009 och beräknas bli 1 317 000 i december 2015.

Diagrammet nedan visar hur antalet inkomstgrundade ålderspensioner har utvecklats sedan 2003 och hur antalet beräknas fortsätta att öka. Dessutom redovisas antalet ålderspensioner totalt (inklusive personer med endast garantipension).

Antal ålderspensioner samt antal tilläggs pensioner, inkomstpensioner och premiepensioner i december, 1 000-tal

En orsak till att antalet inkomstgrundade ålderspensioner har ökat är att antalet med tidigt uttag av ålderspension har ökat kraftigt. År 2009 skedde dock en uppbromsning. Antalet och andelen 61-åringar med inkomstpension blev något lägre 2009 jämfört med 2008. Antalet inkomstpensioner under 65 år ökade ändå eftersom antalet 63- och 64-åringar med inkomstpension ökade relativt kraftigt.

Den tabell som följer nedan visar hur andelen 61-åringar med inkomstpension har utvecklats och vilken bedömning som har gjorts för kommande år. Denna bedömning har stor inverkan på prognosen över det totala antalet med tidigt uttag.

Andel 61-åringar med inkomstpension, % (bas: antal 61-åringar i befolkningen)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011-2015
Kvinnor	2,6	3,1	3,8	4,4	5,8	6,3	5,7	5,6	5,7
Män	4,7	5,4	6,3	6,6	7,4	7,7	7,6	7,4	7,5

2010-10-28

Det kan finnas flera skäl till att en person väljer att ta ut sin ålderspension före 65 års ålder. Några exempel:

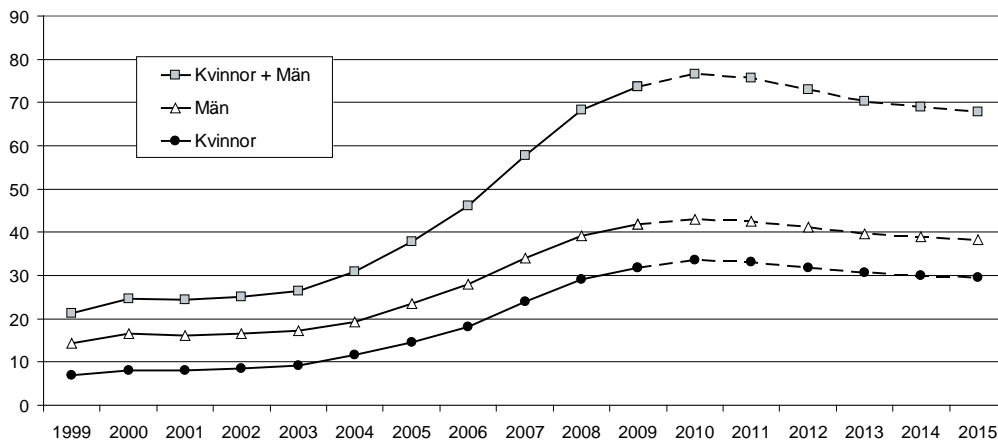
- En del väljer att sluta att förvärvsarbete helt eller delvis före 65 års ålder. De väljer att i stället få sin försörjning från ålderspension, kanske i kombination med tjänstepension.
- En del tar ut sin ålderspension tidigt och placerar pensionsbeloppet i kapitalförsäkringar eller på annat sätt samtidigt som de fortsätter att förvärvsarbete.
- En del personer med sjukersättning kompletterar sjukersättningen med ålderspension.
- En annan grupp kan vara personer som är arbetslösa och inte har rätt till arbetslöshetsersättning och därför påbörjar sitt pensionsuttag tidigt.

Som framgår av tabellen ovan beräknas andelen 61-åringar med inkomstpension bli lägre i år än de närmast föregående åren. Det antas att andelen blir något högre 2011 jämfört med årets nivå. För åren därefter har andelen antagits vara konstant. Dessa antaganden är dock mycket osäkra. Under det första halvåret 2010 tenderade andelen 61-åringar med ålderspension att bli betydligt lägre än åren innan men under de senaste månaderna har utvecklingen vänt. Detta kan dock vara tillfälligt.

Pensioneringsbeteendet kan ha påverkats av till exempel den kraftiga konjunkturunedgången 2008, den högre arbetslösheten, balanseringen och de därmed sänkta inkomstpensionerna samt vissa regeländringar inom skattelagstiftningen och sjukförsäkringen.

Det diagram som följer visar antal inkomstpensioner (före 2004 tilläggspensioner) som har betalats ut till pensionärer under 65 år sedan 1999 samt en prognos till 2015.

Antal personer i december med tidigt uttag av inkomstpension (före 2004 tilläggspension), 1 000-tal

Antalet personer som senarelägger pensionsuttaget till efter 65 år har också ökat relativt kraftigt de senaste åren. Detta antal förväntas fortsätta att öka. Det är dock fortfarande färre personer som tar sent uttag än tidigt uttag av ålderspension. De flesta som väljer sent uttag skjuter bara upp pensionsuttaget högst något eller några år. Därför har tidigt uttag större effekt på utgifterna än sent uttag.

2010-10-28

Medelbeloppen för inkomstpension och premiepension beräknas öka kraftigt, vilket bland annat beror på den så kallade tjugondelsinfasningen av dessa förmåner. Tidigare års reallönetillväxt bidrar också till att varje tillkommande födelseårgång med ålderspension beräknas ha en högre genomsnittlig pensionsbehållning än föregående. Medelbeloppet för inkomstpension påverkas också av indexering. Medelbeloppet för premiepension ökar beroende på att nya ålderspensionärer har kunnat arbeta in premiepensionsrätt under fler år än tidigare födelseårgångar. Medelbeloppet för premiepension påverkas även av börsutvecklingen med mera. Medelbeloppet för inkomstpension beräknas öka med mellan 4 och 11 procent per år 2010 – 2015. Medelbeloppet för premiepension beräknas öka med 25 – 40 procent per år.

Medelbeloppet för tilläggspension beräknas minska varje år trots indexuppräknningar de flesta åren. Tjugondelsinfasningen medför att varje ny födelseårgång med ålderspension får en allt lägre tilläggspension i genomsnitt. Medelbeloppet påverkas också av att beståndet ålderspensionärer förändras. De som avlider har ofta färre intjänande-år jämfört med dem som tillkommer vilket har en höjande effekt på medelbeloppet.

År 2010 beräknas 82,3 procent av utbetalningarna utgöras av tilläggspension, 17,1 procent av inkomstpension och 0,6 procent av premiepension. År 2015 beräknas tilläggspensionens andel ha minskat till 63,9 procent. Inkomstpension beräknas då utgöra 33,0 procent av utbetalningarna och premiepension 3,1 procent. Under hela prognosperioden kommer således tilläggspension att stå för merparten av utgifterna för inkomstgrundad ålderspension. Detta beror på att personer födda 1937 eller tidigare bara har rätt till denna förmån och att de som är födda något av åren 1938 – 1953 också har rätt till tilläggspension, dock i minskande omfattning.

Indexering

Alla inkomstpensioner samt tilläggspensioner efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. Detta innebär att pensionerna räknas om vid varje årsskifte med förändringen av inkomstindex efter ett avdrag på 1,6 procentenheter. Om balanseringen är aktiverad används ett så kallat balansindex i stället för inkomstindex.

Inkomstindex för ett år baseras på de senaste tre årens genomsnittliga reallöneförändringar samt förändringen av konsumentprisindex mellan juni året innan och juni två år innan. Inkomstindex år 2009 var 139,26. År 2010 är inkomstindex 139,74, en ökning med 0,3 procent. Detta är betydligt lägre än åren innan. Den låga öknings-takten för inkomstindex 2010 beror främst på att konsumentpriserna minskade mellan juni 2008 och juni 2009.

Balanstalet för 2010, som baseras på 2008 års utfall, är 0,9826. Detta innebär att balanseringen i år för första gången har aktiverats. Balanstalet för år 2011 är 0,9549.

Den låga ökningen av inkomstindex samt balanseringen har sammantaget medfört att tilläggspensionerna över 65 år och inkomstpensionerna har indexerats ned med 3,0 procent i år. År 2011 blir de nedräknade med 4,3 procent. År 2012 beräknas dessa pensioner bli uppräknade med 2,3 procent, år 2013 med 3,4 procent, år 2014 med 1,8 procent och år 2015 med 2,1 procent. Genom att räkna bort effekten av förändringen av prisbasbeloppet kan "real" förändring av inkomstpensionerna beräknas. Inkomstpensionerna beräknas minska "real" åren 2010, 2011, 2014 och 2015 och öka 2012 och 2013.

Tabellen nedan visar effekten av indexeringen 2010 – 2015. Förändringen för inkomstpension gäller också tilläggspension över 65 år. Med real förändring av inkomstpensionerna menas förändring av inkomstpensionerna där förändring av prisbasbeloppet dragits av.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Förändring av inkomstindex, %	+0,3	+1,9	+3,5	+3,3	+3,6	+3,5
Balanseringseffekt	-1,7	-4,5	+0,4	+1,8	-0,2	+0,2
Förändring av balansindex, %	-1,4	-2,7	+3,9	+5,1	+3,4	+3,7
Nominell förändring av inkomstpensionerna, %	-3,0	-4,3	+2,3	+3,4	+1,8	+2,1
"Real" förändring av inkomstpensionerna, %	-2,0	-5,2	+0,4	+1,4	-1,1	-0,7

Prognos för balanstalet

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2010 avseende Pensionsmyndigheten ska en prognos lämnas för balanstalet för 2012 – 2014.

Beräkningen av balanstalet baseras på samma antaganden som utgiftsprognosen. Dessa antaganden redovisas i bilaga 2. Därtill har också ett antagande gjorts för utvecklingen av aktiekurserna i Sverige och övriga länder som AP-fonden har medel placerade i, främst USA och EU-länder. Det är nödvändigt att göra ett sådant antagande för att kunna beräkna AP-fondens ställning och därmed balanstalet. Antagandet bör dock inte betraktas som en prognos eftersom det är behäftat med mycket stor osäkerhet, utan ska ses som ett tekniskt antagande. Även två alternativa antaganden har gjorts för kursutvecklingen för att illustrera hur detta antagande påverkar prognosen.

Tabellen nedan redovisar de antaganden som gjorts för kursutvecklingen 2010 – 2013, balanstalet 2010 och 2011 samt en prognos för balanstalet för 2012 – 2015. Något antagande om kursutvecklingen 2014 och 2015 behöver inte göras eftersom balanstalet för år 2015 baseras på utfallet för år 2013.

Det alternativ som benämns huvudalternativ har legat till grund för utgiftsprognoserna för inkomstgrundad ålderspension, garantipension, änkepension och BTP.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Aktiekursernas utveckling, %						
Huvudalternativ	+7,5	+5,0	+5,0	+5,0		
Optimistiskt alternativ	+15,0	+15,0	+15,0	+15,0		
Pessimistiskt alternativ	0,0	-5,0	-5,0	-5,0		
Balanstalet, utfall och prognos						
Huvudalternativ	0,9826	0,9549	1,0036	1,0177	0,9978	1,0021
Optimistiskt alternativ	0,9826	0,9549	1,0052	1,0221	1,0049	1,0100
Pessimistiskt alternativ	0,9826	0,9549	1,0019	1,0133	0,9910	0,9952

Balanstalet beräknas således bli 1,0036 år 2012 och 1,0177 år 2013 i huvudalternativet. År 2014 beräknas balanstalet bli lägre än 1,0 men år 2015 beräknas balanseringen bli positiv igen.

2010-10-28

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-18

Skillnaden mellan de tre alternativen blir inte så stor 2012 eftersom ett treårigt medelvärde för AP-fonden ingår i beräkningen. Alternativen skiljer sig åt för bara ett av dessa tre år. Skillnaden mellan alternativen blir större för åren därefter.

I samtliga alternativ är balanstalet större än 1,0 åren 2012 och 2013. Detta skulle innebära att pensionerna dessa år blir uppräknade med mer än vad som motsvarar den vanliga följsamhetsindexeringen, dvs. förändringen av inkomstindex med avdrag för 1,6 procentenheter. År 2014 är balanstalet åter lägre än 1,0 i huvudalternativet och i det pessimistiska alternativet vilket skulle innebära att pensionerna räknas upp med mindre än vad som motsvarar den vanliga följsamhetsindexeringen.

Jämfört med föregående anslagsuppföljning beräknas nu balanstalet bli lägre 2012 – 2014. Orsaken är bland annat att inkomstindex beräknas bli högre. Detta har en höjande effekt på pensionskulden. Avgiftstillgången har inte ändrats så mycket jämfört med föregående anslagsuppföljning. För AP-fondens avkastning görs ett något mer optimistiskt antagande vilket har en något höjande effekt på balanstalet.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014
Föregående prognosbelopp	224 206 000	224 363 000	237 706 000	256 072 000	272 100 000
Varav utgifter under utgiftstaket	222 785 000	222 223 000	234 559 000	251 549 000	265 619 000
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	0	+1 375 000	+648 000	-761 000
Volym- och strukturförändringar	+2 000	+45 000	+123 000	+230 000	+205 000
Ny regel	-	-	-	-	-
Förändring av överföringar till EG	-5 000	0	0	0	0
Förändring av administrationskostnader	0	+3 000	-15 000	-11 000	-3 000
Ny prognos utgifter under utgiftstaket	222 782 000	222 271 000	236 042 000	252 416 000	265 060 000
Förändrad prognos för premiepensioner	-10 000	-4 000	+29 000	+42 000	-17 000
Ny prognos	224 193 000	224 407 000	239 218 000	256 981 000	271 524 000
Differens i 1000-tal kronor	-13 000	+44 000	+1 512 000	+909 000	-576 000
Differens i procent	-0,0	+0,0	+0,6	+0,4	-0,2

Ändrade makroekonomiska antaganden

Inkomstpension och tilläggspension påverkas främst av inkomstindex. Om balanseringen är aktiverad påverkas dessa pensioner av balansindex i stället för inkomstindex. Tilläggspension påverkas även av prisbasbeloppet.

Jämfört med föregående anslagsuppföljning har balansindex höjts för åren 2012 och 2013 men sänkts för 2014. Prisbasbeloppet har höjts 100 kronor för år 2012 men sänkts 100 kronor för år 2014.

Volym- och strukturförändringar

Antalet ålderspensionärer med inkomstpension och tilläggspension har höjts något för alla prognosår, främst beroende på att antalet med tidigt uttag har höjts.

2010-10-28

Förändring för överföringar till EG

För 2010 har prognosen för överföringar till EG:s tjänstepensionssystem sänkts eftersom bara små belopp bokförts hittills under året.

Förändring för administrationskostnader

Prognosen för AP-fondernas kostnadsersättningar har sänkts något för 2012 – 2014. Övriga administrationskostnader har bara ändrats marginellt.

Förändrad prognos för premiepensioner

Prognosen för antalet premiepensioner har höjts jämfört med beräkningen till föregående anslagsuppföljning. Prognosen för medelbeloppet har sänkts något.